

WILLEM BREUKER KOLLEKTIEF

OUT OF THE BOX

WILLEM BREUKER KOLLEKTIEF - OUT OF THE BOX

Willem Breuker heeft ruim 45 jaar een grote rol gespeeld in het Nederlandse muziekleven, als muzikant, componist, arrangeur en organisator. Van 1974 tot en met 2012 bracht het Willem Breuker Kollektief een avontuurlijke en vernieuwende melange van jazz, vrije improvisatie, hedendaags klassiek en theater- en circusmuziek, vaak verlevendigd door een persoonlijk gevoel voor humor. Kollektief-leden van het eerste uur Arjen Gorter en Bernard Hunnekink hebben nu uit dit enorme oeuvre een bloemlezing samengesteld, te vinden op deze 11 schitterend geremasterde cd's. Thema's als muziek voor film, theater en strijkers komen langs, evenals songs en langere, complexere stukken. Veel van de gepresenteerde opnamen zijn elders niet meer verkrijgbaar, of verschijnen nu voor het eerst, zoals de complete soundtrack voor de film *Faust*, en het afscheidsconcert *Happy End*.

For over 45 years, Willem Breuker played a large part in the musical life of the Netherlands, as a musician, composer, arranger and organizer. Between 1974 and 2012, the Willem Breuker Kollektief presented an adventurous and innovative mix of jazz, free improvisation, contemporary classical and theatre and circus music, often enlivened by a personal sense of humor.

From this huge body of work, original Kollektief members Arjen Gorter and Bernard Hunnekink have now compiled an anthology, to be found on these 11 beautifully remastered CD's. Themes such as music for film, theatre and strings are featured, as well as songs and longer, more complex pieces. Many of the pieces presented here are either no longer available elsewhere, or are now released for the first time, including the complete soundtrack for the film *Faust*, and the farewell concert *Happy End*.

INDEX

Intro	2
Index	3
Jean Buzelin	4
	6
Filippo Bianchi	8
	10
Kees Stevens	12
	14
Alan Stanbridge	16
	19
CD 1	22
CD 2	28
CD 3	40
CD 4	50
CD 5	54
CD 6	60
CD 7	64
CD 8 / 9	70
CD 10 / 11	74
Photo index	81
CD index	81
Colofon	83

MOOIE PLAATJES EN VRAAGTEKENS: DE MUZIKALITEIT EN THEATRALITEIT VAN HET WILLEM BREUKER KOLLEKTIEF.

Mijn eerste kennismaking met het Willem Breuker Kollektief was in het Londense Institute of Contemporary Arts (ICA) in augustus 1982 - het eerste optreden van de band in de UK. Die kennismaking leidde tot een relatie met het Kollektief die ruim 30 jaar heeft geduurd, met mij als directeur van een jazzfestival, manager van een kunstencentrum, academicus, of als fan. Ik heb de band meermalen gepromoot, en na mijn verhuizing naar Canada in 1994 heb ik ze regelmatig gezien tijdens hun Noord-Amerikaanse tournees. En in december 2012 reisde ik van Toronto naar Amsterdam om de bitterzoete laatste concerten van het Kollektief in het Bimhuis bij te wonen.

Dat vroege concert in het ICA had alle eigenschappen die het Kollektief door de jaren heen gingen typeren: ten eerste Willems unieke, eclecticische muzikale visie, die marsen, minimalisme, circusmuziek, tango's en swingende jazz omvatte; ten tweede, de gestructureerde anarchie van het optreden, met strak gerepeerde arrangementen en wilde geïmproviseerde solo's, door een buitengewoon gezelschap van virtuoze muzikanten; en ten slotte een krachtige theatraliteit, die varieerde van verfijnde muzikale grappen tot platte slapstick (inclusief een dansende blazerssectie en het uitvoerig figuurtjes vouwen uit handdoeken door Willem). Echter, afgezien van al die theatraliteit, bevestigden mijn latere bemoeningen met het werk van het Kollektief, zowel live als op de plaat, mijn eerste indrukken tijdens het ICA-concert - Willem was, bovenal, een componist, iets wat hij benadrukte in een gesprek met mij in 2008: "Het schrijven is het belangrijkste."

Dit retrospectief vestigt vooral de aandacht op Willems

rol als componist, en het muzikale spectrum is simpelweg buitengewoon, van een aantal vroegere theaterstukken, tot filmsoundtracks, tot concertwerken die uitgebreide versies van de band met strijkers lieten schitteren, tot archetypisch Kollektief-repertoire. Maar deze verzameling biedt ook een kleine indicatie van Willems actieve rol in de redding - van de vergetelheid, verwaarlozing, klassieke banaliteit, of modegrillen - van het werk van andere componisten die hij bewonderde, zoals Kurt Weill, George Gershwin, en Silvestre Revueltas (een lijst die ook stukken bevatte van Reginald Foresythe, Ferde Grofé, Erik Satie en George Antheil).

Gezien de ironie en parodieën die Willems eigen muziek doordringen, en in het licht van het gevarieerde scala aan invloeden en verwijzingen, is het nauwelijks verbazend dat deze muziek een

Willem 1985

aanzienlijke hoeveelheid geestigheid en humor vertoont. Sterker nog, de theatraliteit van de optredens door het orkest vloeide vaak natuurlijk voort uit de humor die al inherent in Willems muziek aanwezig was, en die zijn uitdrukking vond in gestructureerde acts die een vast onderdeel waren van het repertoire: voor *Minimal Kollektief Dance* (CD 3) bijvoorbeeld, georkestreerd voor keyboards en percussie, droeg de band identieke overalls en coole zonnebril-

len, en voerden ze een mechanistisch ballet uit; bij *Jazz II*, uit het theaterstuk *Dank U, Majesteit*, was het Kollektief geheel in het zwart gekleed, met baretten op, als Franse existentialisten (ik heb nog steeds een van Robs plastic stokbrood-drumsticks in mijn keuken); en in *Morribreuk*, gebaseerd op een cue uit Ennio Morricone's soundtrack voor de film *White Dog* (1982) traden Boy en Andy op - de meest overtuigde clowns uit het orkest - als onnozele toeristen, die foto's van elkaar en het publiek maakten

met hun plastic camera's. De uitvoering van *Morribreuk* tijdens het laatste Bimhuis-concert, dat Boy na een aantal jaren afwezigheid herenigde met het orkest, bevatte een paar typisch dynamische trompetsolo's, en was zowel dolkomisch als ontroerend, de aankondiging van het eind van een tijdperk.

Voor sommige luisteraars, vooral in de context van verder 'serieuze' festivals en optredens, was de onverwacht buitensporige - en bijzonder grappige - theatraliteit het meest frappant, en dit was een aspect van de optredens door het Kollektief dat een stereotype eigenschap van hen werd in de ogen van sommige critici en luisteraars, die de humor te sterk benadrukten ten nadele van de muziek. Maar door alleen maar aandacht te besteden aan de vaak maffe theatraliteit van de band verhul je simpelweg de glorieuze muzikaliteit en improvisatorische uitbundigheid van het Kollektief, die ver uitstegen boven de theatrale gein op het podium. Die eenzijdige aandacht is bovendien ook een verkeerde interpretatie van de fundamentele rol die humor speelde in Willems muziek, die schaamteloos entertainment kon omvatten, ironische parodieën, emotionele kracht en prikkelende kritiek, vaak allemaal tegelijk.

Willems incidentele vocale nummers - van Creamer en Handmans *Remarkable Girl* (CD 2) tot Gordon Lightfoot's *If You Could Read My Mind* (een vast onderdeel van het latere Kollektief-repertoire) - zijn typerend voor de ambivalentie en ongerijmdheid die hij zo graag uitbuitte, waarbij het schijnbaar oprechte gelach van het publiek vaak vermengd was met interpretatieve en responsieve onzekerheid. Zoals Willem opmerkte over een typische vocale uitvoering: "Ik begrijp het zelf niet... We moeten ontdekken wat het waard is, voor onszelf."

In zijn geregelde 'free jazz' solostukken verkende Willem vergelijkbaar terrein, waarbij hij het complexe grensgebied tussen

pastiche, ironie, banaliteit en vrees aan de orde stelde. In het begin kon Willems frenetieke blazen worden opgevat als 'het echte werk', zoals sommige leden van het publiek deden. Maar de overdreven belachelijkheid van de vertoonde technische experimenten (vechten met een kennelijk recalcitrante basklarinet, de sopraansax in zijn handen rond laten draaien) leidde al snel tot gelach uit het publiek, dat herkende wat ze aanzagen voor een simpele parodie. Maar het gelach werd ongemakkelijker als de solo - opzettelijk - net iets te lang duurde. Tijdens een aantal minuten daalde Willem af (of steeg hij misschien op) naar een mate van kluchtigheid die gelach transformeerde in duidelijke gevoelens van verontrusting en gegeneerdheid, en het applaus dat op deze solostukken volgde drukte vaak meer opluchting uit dan waardering. In een commentaar op deze langdurige solo's gaf Willem zijn verlangen toe om het publiek - en zichzelf - voorbij geaccepteerde comfortzones te dwingen, opperend dat "ironie soms zo abstract wordt... dat het iets nieuws wordt... Er moeten de hele tijd vraagtekens zijn."

Gezien deze esthetische doelstellingen zal het duidelijk zijn dat als Willem een boer, wat schapen en een papegaai toevoegde aan de werktuigen van een symfonieorkest, of een Schots doedelzakorkest door de zaal liet marcheren middenin zijn tweede hoboconcert, *Swaying Reeds*, hij ons uitnodigde om meer te doen dan simpelweg te lachen, ons vroeg niet alleen de spottende verstoring van klassieke conventies te herkennen, maar ook, in Willems eigen woorden, de "mooie", "wonderlijke" en "domme" eigenschappen van deze gebaren. Vragen over muzikale betekenis en waarde waren daarom altijd in beweging voor Willem: "Je hoeft niet honderd procent duidelijk te zijn."

In de beschrijving van het creatieve proces dat hem naar

Swaying Reeds leidde, vatte Willem zijn eclectische compositorische benadering op een metaforische manier samen, die zijn hele muzikale productie typeert, over een periode van ruim 45 jaar: "Ik zag in dat de componist leek op een naïef kind dat in een muziekencyclopedie bladert en de mooiste plaatjes er allemaal uitscheurt." En wat waren het mooie plaatjes.

Alan Stanbridge, April 2016.

Hoofddocent Universiteit van Toronto, en voormalig directeur van het Glasgow International Jazz Festival

(Noot: Met uitzondering van het citaat in de laatste paragraaf, dat is ontleend aan de notities in het boekje bij de DVD *Two Oboe Concertos for Han de Vries*, zijn alle citaten van Willem Breuker uit een interview met de auteur in Rochester, New York, op 6 november 2008).

BEAUTIFUL PICTURES AND QUESTION MARKS: THE WILLEM BREUKER KOLLEKTIEF'S MUSICALITY AND THEATRICALITY

My first encounter with the Willem Breuker Kollektief was at London's Institute of Contemporary Arts (ICA) in August 1982 - the band's first appearance in the UK. That encounter led to a relationship with the Kollektief that lasted over 30 years, whether as a jazz festival director, arts centre manager, academic, or fan. I promoted the band several times, and, following my move to Canada in 1994, I caught them regularly on their North American tours. And, in December 2012, I made the trip from Toronto to Amsterdam to witness the Kollektief's bittersweet final gigs at the Bimhuis.

That early ICA concert had all the qualities that served to characterize the Kollektief over the years: firstly, Willem's uniquely eclectic musical vision, encompassing marches, minimalism, circus music, tangos, and swinging jazz; secondly, the structured anarchy of the performance, featuring tightly drilled arrangements and wild solo improvisations, by a remarkable line-up of virtuoso musicians; and lastly, a vigorous theatricality, that ranged from sophisticated musical jokes to broad slapstick (including a dancing horn section and some elaborate towel folding by Willem). All theatricality aside, however, my subsequent engagement with the Kollektief's work, both live and recorded, simply confirmed my first impressions from the ICA gig - Willem was, above all, a composer, a point that he underlined in a conversation with me in 2008: "The writing is the most important thing."

This retrospective collection focuses especially on Willem's role as a composer, and the musical range is simply remarkable, from some of the earlier theatre pieces, to film soundtracks, to concert works showcasing expanded versions of the band with strings, to archetypal Kollektief repertoire. But the collection also offers a brief indication of Willem's active role in rescuing - whether from obscurity, neglect, classical triteness, or the vagaries of fashion - the work of other composers he admired, such as Kurt Weill, George Gershwin, and Silvestre Revueltas (a list that also included pieces by Reginald Foresythe, Ferde Grofé, Erik Satie, and George Antheil).

Given the irony and parody that pervades Willem's own music, and in light of its diverse range of influences and references, it is hardly surprising that this music displays considerable wit and

humour. Indeed, the theatricality of the band's performances often flowed naturally from the humour already inherent in Willem's music, finding expression in structured routines that were a regular part of the band's repertoire: for example, 'Minimal Kollektief Dance' (CD 3), scored for keyboards and percussion, had the band in matching coveralls and cool shades, performing a mechanistic ballet; 'Jazz II', from the theatre piece *Thanks, Your Majesty*, saw the Kollektief dressed all in black, wearing berets, as French existentialists (I still have one of Rob's plastic baguette drumsticks in my kitchen); and 'Morribreuk', based on a cue from Ennio Morricone's score for the movie *White Dog* (1982), featured Boy and Andy - the most committed clowns in the band - as clueless tourists, taking photographs of one another and the audience with their plastic cameras. The performance of 'Morribreuk' at the final Bimhuis gig, which reunited Boy with the band after several years' absence, featured a pair of typically dynamic trumpet solos, and was both hilarious and touching, signaling the end of an era.

For some listeners, especially in the context of otherwise 'serious' festivals and performances, it was the unexpectedly outrageous - and extremely funny - theatricality that was most striking, and it was an aspect of the Kollektief's performances that would come to stereotype them in the minds of some critics and audience members, who tended to overplay the humour at the expense of the music. But a singular focus on the band's often wacky theatricality simply serves to obscure the glorious musicality and improvisatory exuberance of the Kollektief, which thoroughly transcended the onstage theatrical shtick. Moreover, any such singular focus also misinterprets the fundamental role that humour played in Willem's music, which could embrace unashamed entertainment, ironic parody,

emotional affect, and provocative critique, often all at the same time.

Willem's occasional vocal features - from Creamer and Handman's 'Remarkable Girl' (CD 2) to Gordon Lightfoot's 'If You Could Read My Mind' (a regular item in the Kollektief's later repertoire) - are characteristic of the ambivalence and incongruity that he loved to exploit, in which an audience's apparently straightforward laughter was often mixed with interpretive and responsive uncertainty. As Willem observed of a typical vocal performance: "I don't understand it myself... We have to find out what it's worth, for ourselves."

In his regular 'free jazz' solo features, Willem explored similar terrain, addressing the complex interface of pastiche, irony,

Willem, André, Peter 1987

banality, and anxiety. At first, Willem's frantic blowing could be read as the 'real thing,' as it was by some audience members. But the exaggerated ridiculousness of the extended techniques on display (fighting with an apparently recalcitrant bass clarinet, spinning the soprano saxophone in his hands) would soon begin to draw laughs from the audience, recognizing what they thought to be a simple parody. But the laughs became more uncomfortable as the solo went on - deliberately - just a little too long. Over a period of several minutes, Willem descended (or, perhaps, ascended) to a level of farce that transformed laughter into distinct feelings of unease and embarrassment, and the applause that followed

these solo features was often more about relief than appreciation. Commenting on these extended solos, Willem acknowledged his desire to push the audience - and himself - beyond established comfort zones, suggesting that "sometimes irony becomes so abstract... it becomes something new. There must be question marks all the time."

Given these aesthetic aims, it should be clear that when Willem added a farmer, some sheep, and a parrot to the resources of the

symphony orchestra, or had a Scottish pipe band march through the auditorium in the middle of his second oboe concerto, *Swaying Reeds*, he was inviting us to do more than simply laugh, asking us to acknowledge not only the disruptive mockery of classical conventions, but also, in Willem's own words, the "beautiful", "wonderful" and "stupid" nature of these gestures. Questions of musical meaning and value, then, were always in motion for Willem: "You don't have to be clear, one hundred percent."

Describing the creative process which led him to *Swaying Reeds*, Willem captured his eclectic compositional approach in a metaphorical manner that serves to characterize his entire musical output, over a period of more than 45 years: "I observed that the composer was not unlike a naïve child leafing through a music encyclopedia and tearing out all the most beautiful pictures." And what beautiful pictures they were.

Alan Stanbridge, April 2016

Associate Professor, University of Toronto, and former Director, Glasgow International Jazz Festival

(Note: With the exception of the quotation in the final paragraph, which is taken from the booklet notes to the DVD, *Two Oboe Concertos for Han de Vries*, all quotations by Willem Breuker are from an interview with the author in Rochester, New York on November 6, 2008).

Henk, Boy, André 1985

Peter, Andy, Willem, Boy 1987

BVHAAST 12016

WILLEM BREUKER KOLLEKTIEF - OUT OF THE BOX

Produced and compiled by Bernard Hunnekink and Arjen Gorter for BVHAAST and the Willem Breuker Foundation

Remastered by Paul Pouwer, Amsterdam

CD 10/11 recorded live by Guido Nieuwdorp, edited and mixed by Guido Nieuwdorp, Henk de Jonge, Arjen Gorter and Bernard Hunnekink

Text contributions and translations by Frank van Herk

Design by Emma Fischer

Video and more www.willembreuker.com

Audio and more www.willembreukerkollektief.com

Sheet music by Willem Breuker webshop.donemus.com

Unfortunately we were not able to trace all rightful claimants to the pictures used. Photographers claiming rights can contact BVHaast at the address below.

Helaas is het ons niet gelukt alle rechthebbenden van het fotomateriaal te achterhalen. Zij die menen rechten te kunnen doen gelden kunnen zich melden bij BVHaast op onderstaand adres.

All rights of the producer and of the owner of the work reproduced reserved.

Unauthorized copying, hiring, lending, public performance and broadcasting of this record are prohibited.

BVHAAST / Willem Breuker Kollektief

Prinseneiland 99hs

1013LN Amsterdam

The Netherlands

+31 20 623 9799

bvhaast@xs4all.nl

www.bvhaast.nl

Willem, Boy 1980

WILLEM BREUKER KOLLEKTIEF - OUT OF THE BOX

For over 45 years, Willem Breuker played a large part in the musical life of the Netherlands, as a musician, composer, arranger and organizer. Between 1974 and 2012, the Willem Breuker Kollektief presented an adventurous and innovative mix of jazz, free improvisation, contemporary classical and theatre and circus music, often enlivened by a personal sense of humor.

From this huge body of work an anthology was compiled, to be found on these 11 beautifully remastered CD's. Themes such as music for film, theatre and strings are featured, as well as songs and longer, more complex pieces. Many of the pieces presented here are either no longer available elsewhere, or are now released for the first time, including the complete sound track for the film Faust, and the farewell concert Happy End.

Willem Breuker heeft ruim 45 jaar een grote rol gespeeld in het Nederlandse muziekleven, als muzikant, componist, arrangeur en organisator. Van 1974 tot en met 2012 bracht het Willem Breuker Kollektief een avontuurlijke en vernieuwende melange van jazz, vrije improvisatie, hedendaags klassiek en theater- en circusmuziek, vaak verlevendigd door een persoonlijk gevoel voor humor.

Uit dit enorme oeuvre is een bloemlezing samengesteld, te vinden op deze 11 schitterend geremasterde cd's. Thema's als muziek voor film, theater en strijkers komen langs, evenals songs en langere, complexere stukken. Veel van de gepresenteerde opnamen zijn elders niet meer verkrijgbaar, of verschijnen nu voor het eerst, zoals de complete soundtrack voor de film Faust, en het afscheidsconcert Happy End.

BVHAAST / Willem Breuker Kollektief
Prinseneiland 99hs
1013LN Amsterdam
The Netherlands
+31 20 623 9799
bvhaast@xs4all.nl
www.bvhaast.nl

12016
BVHAAST